

PŘELOŽIL
VLADIMÍR PISKOŘ

OD AUTORA
LITERÁRNÍHO SPOLKU
LAURY SNĚŽNÉ



DEN FALEŠNÉ KOČKY

PASI ILMARI JÄÄSKELÄINEN



Pasi Ilmari Jääskeläinen
Den falešné kočky

**DEN
FALEŠNÉ
KOČKY**

PASI ILMARI JÄÄSKELÄINEN

PŘELOŽIL VLADIMÍR PISKOŘ

Vychází s podporou finské literární agentury FILI.



VÄÄRÄN KISSAN PÄIVÄ

Copyright © Pasi Ilmari Jääskeläinen, 2017

Translation © Vladimír Piskoř, 2018

First published by Atena Kustannus, Finland, in 2017.

Published by agreement with the Kontext Agency.

ISBN 978-80-7432-928-9 (tištěná kniha)

ISBN 978-80-7637-027-2 (epub)

ISBN 978-80-7637-029-6 (mobi)

ISBN 978-80-7637-028-9 (pdf)

Záhadným matkám, tajemným kočkám

1.

Naše rodinné ráno začalo zmrzlinou zdarma. Potom zazvonil telefon a do ucha mi zašramotila můra truchlivé zprávy.

Odjel jsem taxíkem do Višňového sadu, kde moje matka bydlela v posledních letech. Bíle omítnutý pečovatelský dům stojí pyšně a osamoceně na vršku na předměstí Marrasvirty, obrácený zády k všedním dnům. Málokdo vkročí na okraj lučně pestré, květované sukně budovy, aby vystoupal vzhůru po úbočí – obyvatelé paláce duševní sešlosti zapomněli na město a město zapomnělo na ně.

Kvůli ucpaným ulicím jsem k matčině smrtelnému lůžku dorazil pozdě.

Ten den se stal nejdelším v mém životě a zamotaným jako život sám. Nakonec jsem se hnál tak rychle, jak jsem jen dokázal, nemyslel jsem na nic jiného než na běh a posléze jsem si už ani nepamatoval, proč vlastně běžím.

Teď si uvědomuju, že sedím na lavičce a nespěchám. Jak jsem se tady octl? Toť poslední záhada pro ad hoc detektiva festivalového dne.

Možná se mi unavily nohy a já jsem si sedl, abych si odpočinul? Anebo jsem se možná nedíval před sebe, přimotal se do hromadné rvačky a schytl omračující ránu od někoho z neonacistů, anarchistů, dalších militantních účastníků festivalového dne či od některého příslušníka pořádkové jednotky bojující proti všem zmíněným, a kdosi mě pak odvedl sem, abych se vzpamatoval? Anebo mě přepadl

záchvat z nadměrného běhu? Už nejsem žádné skotačivé hříbě.

Je to fuk.

Chci jen dát svou rodinu dohromady a jít domů.

Jsem vyčerpaný a stýská se mi po manželce a dcerce. Mar-rasvirtské zvony sice tvrdí, že od rána uplynul jen půlden, ale od chvíle, kdy jsem se naposledy viděl se svou rodinou, to může být i sto let.

Když myslím na Minervu a malou Iines, vidím nás tři, kterak sedíme u stolečku ve zmrzlinovém baru v Centrálním parku jako postavy na Renoirově lehce rozostřeném obraze z belle époque. Za oknem září dopolední slunce, my svítíme jasnými barvami.

Na tenhle den jsme se chystali týdny. Máme doma s ženou společnou pracovnu a v ní visí nástěnný kalendář s fotografiemi nejkrásnějších měst světa. Na září připadl namodralý marocký Chefchaouen. Tam hodlám Minervu vzít příští zimu nebo možná přespříští. Pod fotkou jsme si na dnešní den, na první zářijovou sobotu roku 2015, už před měsíci poznamenali dvě důležité události: pro mě slavnostní znovuotevření Centrálního parku, na jehož renovaci jsem se podílel, zakončené v osm večer ohňostrojem a pro Minervu vernisáž výstavy o Stasi v muzeu o několik hodin dřív.

Slíbili jsme si, že při těch význačných okamžicích jeden druhého doprovodíme. Ten slib jsme nedokázali dodržet. Všechno jsme si naplánovali, jenže celý den nám vykojela matčina smrt, která v kalendáři zapsána nebyla.

Výstava, již Minerva pro muzeum připravila, měla odstartovat propagační kampaň její knížky. Ta se zabývá činností tajné východoněmecké policie ve Finsku. Den vydání byl dohodnut na počátek prosince, a třebaže práce na rukopisu ještě neskončila, bulvární noviny už spekulují o určitých odhaleních.

Média zajímá především stará fotografie, kolem níž Minerva a její nakladatel rozprostřeli závoj tajemství. Proslýchá se, že snímek zachycuje známou finskou osobnost ve společnosti neblaze proslulého agenta Stasi. Kolik může být hodin? Ke zveřejnění obří zvětšeniny oné fotografie by mělo dojít dnes na výstavě v 18 hodin.

Minerva mi fotku ukázala. Jsou na ní dva třicátníci v družném hovoru ve zcela zaplněné kavárničce. Soudě podle oblečení byl snímek pořízen někdy v osmdesátých letech. Místo se zatím nepodařilo identifikovat, jde patrně o dost velké město, kterým může být jak Marrasvirta, tak stejně dobře i Berlín, Paříž či Londýn. Na samotném snímku není nic zajímavého, co by praštilo do očí. Na rub ale kdosi napsal perem jména Engel Lang a Erich Zaisser.

Farmaceutický průmyslník Lang patří v současnosti k nejvýznamnějším marrasvirtským osobnostem a má vliv na ekonomiku celého Finska. Na snímku ho v mladším vydání každý snadno pozná. Zato Zaisser zůstal neblaze proslulým agentem Stasi bez tváře a kolují o něm řeči, že do pádu berlínské zdi vyvíjel ve Finsku nebývale rozsáhlou protistátní činnost. Podle Minervy na jeho jméno dříve či později narazí kdokoliv, kdo jen trochu hlouběji zaryje do dějin špionáže.

Minerva se chystá využít nadcházející mediální pozornost a požádat širokou veřejnost o vzpomínky na případná setkání s Zaisserem. Také si myslí, že fotografie konečně přiměje Langa vysvětlit, jaké kontakty s Zaisserem udržoval, a že se průmyslník následně uvolí poskytnout rozhovor, je-li muž se prozatím bránil.

Moje žena na svém velkém díle dřela několik let. Vyžádalo si to svou daň a nezůstalo to bez povšimnutí mezi těmi, jež investigativní cesty do minulosti znervózňují – mnozí Finové, kteří dnes zaujímají význačné posty, hráli v dobách Sovětského svazu a NDR vlastní hru a nepředvíдали,

že jednoho dne se celý východní blok rozpadne. Zejména v posledních měsících brzdily Minervino pátrání všelijaké podivné překážky. Ztrácely se části rukopisu nebo se samy od sebe měnily. Počítače si stavěly hlavu. Rozsáhlá elektronická korespondence týkající se kartotéky Rosenholz se zavírala a stala se nečitelnou.

Když Minerva kvůli zabezpečení dat zablokovala na notebooku připojování k internetu, někdo jí v knihovně ukradl celý přístroj. Spolu s ním vzaly za své i nejnovější verze rukopisu a několik týdnů práce.

Knihla přesto spěje k dokončení dle časového harmonogramu. Minerva je teriér převlečený za ženu, a pokud se jednou do něčeho pustí, neumí se vzdát.

Ve zmrzlinovém baru na kraji Centrálního parku se dnes rozdávala zmrzlina zdarma. Jde o každoroční událost: šéf farmaceutického závodu Engel Lang, zachycený na fotografii, kterou Minerva našla, hraje dětem už sedm let celodenní mlsání u příležitosti narozenin svého vnuka, které letos připadají na týž den jako náš padesátiletý podzimní festival.

Když nám paní na hlídání na poslední chvíli odřekla a my jsme museli vzít Ines s sebou, bylo jasné, kam se vydáme ze všeho nejdřív. Bavilo nás i děsilo pomýšlení, že téhož dne o něco později bude na Minervině výstavě zveřejněna stará fotografie zachycující našeho štědrého hostitele ve společnosti agenta Stasi Zaissera. Třebaže Lang, pokud nám bylo známo, ještě nevěděl, že jednou z osob ohlášených na fotce je on sám, vtípkovali jsme mezi sebou, že celou naši rodinu nejspíš vykážou z baru a za popelnicemi dostaneme nakládačku.

Jakmile se dcerka octla mezi malými nenasyty, obdržela pohár čokoládové zmrzliny, do ruky jasně červenou lžičku a byla jako u vytržení.

Zatímco se soustředila na zmrzlinu, my dva s Minervou jsme se soustředili na sebe. Popíjeli jsme kávu. Nenápadně se dotýkali pod stolem. Mluvili jsme spolu, ale o ničem vážném; naše povídání byly šťastně pitomoučké mýdlové bubliny, které jsme si navzájem foukali do obličeje.

Jen jednou jsme v řeči sklouzli k pracovním záležitostem: poté co jsem navrhl, že když už jsme jednou v centru, mohli bychom zajít pro náramek, který si moje žena zapoměla v archivu. Zároveň bych viděl, kde tráví dlouhé, předlouhé hodiny.

Minerva se zadívala mimo mě, zavržela hlavou a řekla: „To je zbytečné. Do toho archivu totiž nechodí nikdo jiný než já, protože ho má ve správě soukromá nadace. Takže si, brouku, nedělej starosti, můj drahocenný svatební dárek je tam naprosto v bezpečí. A pojďme teď chvíli myslet jen na něco nenáročného. Musím nabrat síly. Chci, abychom byli veselí, chápeš, ne?“

Jasně že jsem chápal.

Moje žena obvykle píše doma v naší společné pracovně. Pracuje také v knihovnách a občas ve zvláštním archivu, který se nachází v centru města a kam má přístup jen málokdo vyvolený. Archiv je zřejmě samá plíseň a špatně odvětrávaný, protože kdykoliv se Minerva odtamtud vrátí, bývá vyčerpaná a není jí dobře. Ale pátrání v minulosti je pro ni přednější než touha po pohodlí. Poznatky získané v archivu jsou příliš cenné, aby je nechala ležet ladem.

Pracovní záležitosti odválo, když jsme si všimli, že se Iines zapatlala zmrzlinou. Dcerka se zachichotala. Minerva sykla umírněnou nadávkou, načež jsme se taky rozesmáli.

Manželka se pustila do Iinesiny očisty a hlídala si přitom sako. Se zručností kouzelníka jsem vytahoval z kapsy stále další a další kapesníky a pohled na dětskou pleť mě dojímal: pod fleky od zmrzliny se leskla dokonalostí – jak dlouho potrvá, než do ní život otiskne své první zlomyslné stopy?

Zmrzlinový bar zastíňovalo nákladní auto parkující před výlohou. Jakmile odburácelo, dovnitř vtrhlo světlo, které rozžehlo manželčin vzhled nezvyklou září. Viděl jsem, že se přes léto pokryla pihami od čela až po dekolt. S ohnivě rudými vlasy a krásnými oblými tvary vypadala jako *Danae* od Gustava Klimta, do níž jsem se před lety ve vídeňské galerii zamiloval.

Zmocnila se mě touha tu vidinu planoucí v podzimmím světle popadnout tady uprostřed rozjařené zmrzlinové párty do náruče, zabořit prsty do žhnoucích vlasů a olíbat pihovitou pleť, vydechnout do půvabně tvarovaného ouška všechno, co jsem jí kdy chtěl říct, a přitisknout ji k sobě a nepustit, i kdyby se sebevíc bránila.

Minerva se mě naučila až nepříjemně dobře číst, a tak si mého citového vzkypaní nemohla nepovšimnout. Odpověděla mi obtížně vyložitelným pohledem, který se jevil výzvou i varováním současně. Ačkoliv si mě moje žena dnes pročitá jako noviny, sama odhání mé pokusy o porozumění v duchu té básně od Samuela Becketta, kterou mi nahlas přečetla, když jsem jí jedné noci zastihl v kuchyni s knížkou v ruce: *at umře moje láska at už není / at na hřbitově prší na kameny / at prší na uličky kudy kráčím / a pro tu která mě prý milovala pláči.*

V očích jí prokmitl stín skryté myšlenky, větší než my oba. Vidál jsem ho i dříve. Myslí jí běželo cosi, co nějak souviselo se mnou. Být v myšlenkách druhého mě leká – příjemně, ale přesto leká, takže bych uvítal, kdyby přemýšlela o něčem jiném.

Potom našpulila rty. Na pihovatém obličejí se objevil příslib. Vlastně požadavek. Její ústa formulovala bezhlasá slova. Pokračoval jsem v podávání kapesníků, nejprve s horoucími tvářemi, posléze s úsměvem, a moje tryskající rozjařenost nakazila i Minervu.

Před čtyřmi lety se do našeho manželství navrátila radost. Druhého člověka není možné změnit, ba ani sebe, ale jak se ve zmrzlinovém baru ukázalo, ono světlo, ve kterém jsme žili, se

změnilo a najednou jsme viděli, že to, co jsme kdysi začali znevažovat, je milé a cenné. Přestali jsme ve vzájemné shodě dbát na antikoncepci: byla to naše výzva k příchodu malé Iines.

Nevím, co a jak se stalo, ale teď jsme celistvá, šťastná rodina: já, Minerva a dcera Iines.

Tak, a samozřejmě kočka.

Všímate si, že je v současné Marrasvirtě až absurdně hodně koček? Člověk na ně naráží všude, přestože jim ani nevěnuje pozornost. I u nás jedna žije. Nepamatuju si, odkud a kdy se u nás objevila, jmenuje se Micka, Minda nebo Niky, kdo ví. Přichází a odchází, jak si zamane. Taková černočerná potvůrka. Částečně i bílá, jestli ne nakonec spíš bílá než černá, když nad tím tak přemýšlím...

Raději toho nechám: ti, kteří se vykecávají o své kočce před cizími lidmi, mívají v hlavě o kolečko víc. A koneckonců kočka ani nemá s tímhle příběhem nic společného. Takže o ní už nemluvmé.

Zpátky do zmrzlinového baru: naši veselou očišťovací operaci přerušilo zazvonění mého telefonu v kapse. Přijal jsem hovor.

Alice odchází, přijedte.

Nechal jsem zbytek rodiny uprostřed roztomilé zmrzlinové spouště, vyběhl jsem na ulici a chytil si taxík. Zaplul jsem do auta a tiskl jsem přitom v pěsti kapesník lepkavý od zmrzliny. Urazili jsme jen několik bloků a uvízli jsme ve víru oslav: festival už roztahoval po městě svá chapadla jako obří stvůra z béčkového filmu.

Višňový sad určitě znáte – tu honosnou budovu na Višňovém vrchu v západní části města. Prvotřídní pečovatelský ústav pro náležitě zámožné klienty, kteří mají potíže s pamětí. Palác duševní sešlosti. Tam posledních pět let bydlela moje matka ve společnosti podobně postižených.

V horním patře se nacházejí malé lázně pro klienty. Dům disponuje také koncertním sálem a kinem. Dveře jednotlivých pokojů bývají někdy otevřené do chodby a já jsem cestou kolem nich vídal, že to jsou všechno světlé a osobité bytečky, které mají do ústavních hodně daleko.

Ve své podstatě ale byty ve Višňovém sadu nejsou nic jiného než útulné pohřební komory pro ty nešťastníky, jejichž duše se začala mumifikovat, ačkoliv tělo ještě žije dál. Tak se o tom jednou bavili pečovatelé, když nepostřehli, že je slyším. Tenkrát jsem tu myšlenku považoval za nepříjemně cynickou, ale poté, co jsem měl příležitost sledovat postup matčiny demence, jsem nakonec dospěl k témuž názoru. Značně pokročilá demence člověka promění ve strašidelný dům, v jehož tmavých oknech lze někdy zahlédnout přízrak dřívější osobnosti.

Nedávno leželo Minervě na stole poslední vydání encyklopedie *Kdo je kdo*, otevřené na hesle mé matky. Encyklopedie uvádí, že doktorka Alice Kaarnaová, jejíž kariéra měla raketový vzestup, je uznávaná špičková psycholožka a z jejích průkopnických děl se doposud zkouší na univerzitách po celém světě. Proslula jako „intenzivní mentorka vysokých sfér“, která pomáhala osobám zastávajícím odpovědné funkce rozvíjet jejich cíle a způsoby jednání. Je známo, že od poloviny sedmdesátých let patřili mezi její klienty jak úspěšní politici, tak úspěšní byznysmeni.

Rád bych do hesla přidal poznámku: *Kariéra vynikající inženýrky lidské psýchy Alici Kaarnaovou bohužel neochránila před pavučinou demence vlastní duše.*

Můj vztah k matce měl čtyři fáze.

Prvních deset let představovalo milou symbiózu. Jakmile jsem přestal být kojeneček, stali se z nás nejlepší, duchovně spříznění kamarádi, přestože matka už tehdy hodně cestovala,

nicméně ne tak často jako otec, který zastával vysokou funkci v OSN a octl se vně rodiny. Podle matky jsem býval neobyčejně rozkošný klouček, jehož skoro všichni měli rádi, ale otec mezi ně nepatřil, což matka připustila a zdůraznila, že to v žádném případě nebylo mnou, ale otcem samotným: sice se domníval, že touží po rodině, ale později se o dítě, které se mu doma objevilo, ani nedokázal zajímat.

Všechno se změnilo, když jsem v deseti letech odjel s matkou na prázdniny do Německa. Měli jsme navštívit její přátele z dob studií. Z cesty si moc nepamatuju, ale seznámil jsem se tam se svým vrstevníkem, nejskvělejším klukem na světě. Hráli jsme si spolu, dokud mě neskolil zálnudný mikrob a já vážně neonemocněl. Odvezli mě domů, byl jsem zesláblý, občas jsem dokonce upadal do bezvědomí. Proležel jsem v posteli celý následující rok. Do čtvrté třídy jsem s ostatními spolužáky nenastoupil. Matka zůstala doma, aby o mě pečovala. Psala novou psychologickou knížku a zároveň vycházela vstříc nekonečným požadavkům a potřebám svého nemocného dítěte. Podařilo se mi ji přivést k naprostému vyčerpání: když jsem se vyléčil, zjistil jsem, že mezi námi vyrostla poušť.

Zjistil jsem taky, že někdy v průběhu mé roční choroby se od nás odstěhoval otec. Už jsme ho nevidali. O důvodech jeho odchodu se moc nemluvilo, ale bylo zřejmé, že muž, matčin manžel a můj otec, nechtěl žít v domě, kde se celý svět točí kolem nemocného dítěte.

Všechny ty dlouhé měsíce na lůžku... Matka u mě často sedávala a četla mi knížky nebo vzpomínala na naše dřívější dlouhé, neuvěřitelně spleťité hovory, jejichž popudem bývalo něco všedního a nakonec vyústovaly v rozpravy o věcech velkých jako vesmír. Citovala mi z nich dlouhé pasáže: co jsem říkal já a jak mi ona odpovídala a co jsem jí na to já řekl a tak dál.

Jenže po mém uzdravení jsme na ty úžasné rozhovory už nenavázali. Snažili jsme se povídat si, ale něco bylo jinak.

Matka o mě vzorně pečovala, ovšem já jsem vycítil, že jsem se v jejích očích stal nezajímavým, dokonce na obtíž. Na druhou stranu jsem dorůstal do puberty a shledával jsem, že se k matce stavím odlišněji než dřív. Někdy jsem záměrně dělal problémy. Matka pokračovala v kariéře a cesty do zahraničí se prodlužovaly. Brzy po mém vyléčení jsme se přestěhovali z Marrasvirty do helsinské čtvrti Ullanlinna. Tam bydlela i matčina vzdálená sestřenice Viola, v jejíž péči mě matka nechávala po dobu svých služebních cest.

Teta Viola byla zábavná společnice a mně se po matce nestýskalo, pokud někam odjela, ale jakmile se doma pohroužila do svého sepisování, připadal jsem si přehlížený a rozhodl jsem se být uražený. Jednou jsem na ni dlouho civěl ode dveří pracovny a nakonec jsem ji popíchl návrhem, ať pustí z hlavy psychologické články a odborné knížky, které beztak nikdo nikdy nečte, a raději píše „napínavé detektivky s důmyslnými dějovými zvraty, ze kterých jde hlava kolem“, něco na způsob románu od Agathy Christie, jež jsem jí ukázal jako vzor.

Už jsem byl na odchodu, když se mi matčin pohled zavrtil do zátylku jako laserový paprsek a zastavil mě.

To, co mi řekla, zní dneska jako typická rodičovská ironie, ale cosi z těch slov mě tehdy přimělo stáhnout se na zbytek dne k sobě do pokoje:

„Vychovávat tě byla pro mě až moc napínavá detektivka s důmyslnými dějovými zvraty, ze kterých jde hlava kolem...“

Chodil jsem do šesté třídy základky v Tovární ulici, když jsem jednou přišel domů ze školy, zamířil do matčiny pracovny, zastavil se ve dveřích a oznámil, co jsem se rozhodl dělat, až budu dospělý.

Matka přestala psát a pohlédla na mě, aby zjistila, nakolik mluvím vážně. Vznikl z toho divný obnažený pocit. Zasvědila mě kůže, příjemně i protivně zároveň. Obvykle se na mě matka takhle nedívala – někdy se mi zdálo, že se na mě nedívá vůbec, pokud není zbytí.

Nakonec přikývla a připravila nám oběma hrnek s horkým kakaem Van Houten. Na oslavu jsme snědli celý balíček sušenek Marie, o něž jsme se podělili půl na půl.

Odmaturoval jsem na víceletém gymnáziu zvaném Nors-si na jaře 1987. Následujícího podzimu jsem se odstěhoval studovat do Tampere. Chtěl jsem se naučit projektovat města. Se stěhováním mi pomohla Viola, do jejíhož auta jsem naložil své věci. Když jsem se pak ještě pokusil podat matce ruku na rozloučenou, nečekaně překonala vzdálenost mezi námi, sevřela mě v náručí a zašeptala mi do ucha tři závažné věty, které zněly jako doznání kajícího zločince.

Jakmile jsme se oddělili, matka divně těkala pohledem. Uvědomil jsem si, že se bojím, jak na její slova zareaguju. To mě děsilo. Pokrčil jsem rameny, usmál se, prohodil něco banálního a odjel.

Nedokázal jsem říct, že šustot šatů, její nehet, kterým mi šramotivě přejížděla po vnitřním okraji boltce jednoho ucha, a pevné přimknutí druhého ucha k její tlukoucí hrudi mi zabránily slyšet, co řekla. Bylo jednodušší prostě hned zmizet, zvláště když celá její bytost křičela, že mi právě přiznala cosi tíživého, strašlivého a tísnivého.

O pár týdnů později jsem dostal pohled. Matka na něm sdělovala, že se přestěhovala zpátky do Marrasvirty: převzala do užívání byt, který zdědila po svých rodičích. Babička a dědeček patřili ve své době k honoraci; k bytu náležel ještě menší byt pro služebnou. Lícová strana pohlednice představovala nejlepší architektonický skvost marrasvirského centra, proslulý zděný dům navržený Jönsem Fáltharem

a s průčelím ozdobeným spoustou reliéfů, jejichž autorem byl Abraham Pyy. Dům kdysi zvítězil v hlasování o nejkrásnější stavbu v zemi. Přikreslená šipka ukazovala do pátého patra. Tam matka bydlela. Pravda, o pár měsíců později se přestěhovala do jiného, menšího bytu, protože byt ve Fälthareho domě zůstal v původním stavu a vyžadoval nezbytnou rekonstrukci, aby se v něm dalo pohodlně bydlet, a matka o takových věcech neměla čas přemýšlet.

Tím začalo v našich vztazích třetí období, které trvalo tři desetiletí. Matka mi financovala studia, avšak víc času trávila po světě než ve Finsku a moc jsme se nevidali. Dávali jsme si vědět o nejdůležitějších novinkách, ale o soukromých věcech jsme spolu nemluvili víc, než je zvykem mezi dobrými známými, a společnost jeden druhého jsme nijak nevyhledávali. Nahodilé pohlednice, setkání na pohřbu vzdálené pratety, krátké telefonáty z Paříže, Anglie, Spojených států, jak kdy. Ahoj, rád/a tě slyším, děkuju, nápodobně, jak se vede, všechno v pohodě, díky za optání, a co ty?

Kdykoliv známí skuhrali, že jsou jejich matky nekonečně zvědavé a div se nepřetrhnou, aby svým dětem vnutily podporu a pomoc, můj pocit odstrčenosti se prohluboval. Z dětství jsem si pamatoval, jak jsem trestuhodně fantazíroval, že bych matku vyměnil, že bych si místo té současné vzal nějakou laskavější a vlídnější, která by se o mě upřímně zajímala. Ale rodiče bývají všelijací, stejně tak děti, a co nadělaš, jestli se vlastní potomek jeví přihlouplým. Osobní chemie samozřejmě funguje obousměrně. Vždyť ani já jsem neměl ponětí o jejích záležitostech. O její vychvalované celoživotní práci jsem věděl pouze z doslechu a neznal jsem ani její psanou tvorbu nebo psychologické teorie.

Pravda, jednou jsem hledal v antikvariátu Kierkegaard, abych udělal dojem na svou budoucí ženu, a přikoupil si k němu také publikaci Alice Kaarnaové, v níž se matka

podrobně zaobírá tím, jak z pohledu sociální psychologie docílit společenské utopie, a jako příklad používá svět budoucnosti zobrazený v seriálu *Star Trek*. Text ale byl nudný a pomyšlení, že ho napsala moje vlastní matka, mě dost deprimovalo. Víc než úvodní stránky jsem přečíst nedokázal.

Kniha mi připomněla matčinu odvěkou zálibu ve sci-fi. Vždycky četla vědecko-fantastické romány, a když jsem byl po dobu své nemoci upoután na lůžko, pořídila nám domů kvůli sci-fi filmům a seriálům videopřehrávač, ačkoliv na konci sedmdesátých let tyhle přístroje ve Finsku neměl skoro nikdo. Někdy jsme spolu sledovali *Star Trek* bez titulků na videokazetách, které jí posílal přítel žijící ve Spojených státech.

Mě vědecko-fantastické příběhy nezajímaly. Mně se líbily klukovské příběhy o detektivech. Dokázal jsem přečíst i několik knížek denně. S přibývajícím věkem jsem přesedlal na detektivky. Nikdy jsem se nesnažil odhalit pachatele, o to víc jsem si užíval samotnou záhadu.

Čím dál častěji jsem býval zklamaný z fádnicích a schematických rozuzlení, v nichž autoři mnohokrát zkazili své umně rozvíjené hádanky.

Začal jsem si pohrávat s myšlenkou, že pachatel uvedený na konci se přiznal k činu jen z čiré touhy po sebezničení nebo možná pod tlakem, kdežto ve skutečnosti za vším stál neuvěřitelně protřelý mistr zločinu, který se skrýval mezi řádky, ani jednou se neukázal a dál si žil, aniž by se někdy nechal chytit.

V určité době jsem úplně přestal knížky dočítat.

V roce 2008 se matka dozvěděla svou diagnózu. Zavolala mi a řekla, že se vrací ze zahraničí do starého domovského města, aby si zařídila stěhování do Višňového sadu, a zmínila se o „počínajících drobných problémech s pamětí“.

Mluvila o všem možném. Nepamatuju si přesně její slova, poslouchal jsem na půl ucha. Zabýval jsem se plánem na rozšíření popelnicového přístřešku na jednom helsinském sídlišti a do následujícího rána jsem měl napsat vyjádření, jaký vliv to bude mít na okolní prostředí.

V hlavě mi však uvízlo tohle matčino prohlášení:

„Když se teď dívám na svět, který se přede mnou uzavírá, zjišťuju, že jsem ve své snaze o zlepšení lidské společnosti neuspěla. Společnost je na tom ještě hůř než dřív – tak jako já sama, ale to je cena, kterou jsem se hned na počátku rozhodla zaplatit. Možná jsi můj jediný úspěch. Víím, jak to zní, a měli bychom se taky teď sejít, dokud je ještě čas. Je důležité, abychom si promluvili. Konečně. Aby ani jedna otázka nezůstala bez odpovědi a ani jedna odpověď bez vysvětlení.“

Jak jsem už řekl, právě tehdy jsem měl naspěch, ale slíbil jsem, že se k tomu co nejdřív vrátím.

Následujícího roku se pro plánování města Marrasvirty zřizovalo místo hlavního inovátora. Zdálo se to neskutečně skvělé a mně jakoby přímo ušité na míru.

Nedával jsem si moc šancí, ale přihlásil jsem se do výběrového řízení a uspěl jsem. Koupili jsme si s Minervou nádherný rodinný domek na okraji města, a tak jsem se po třiceti letech vrátil do města svého dětství.

Když jsem čerstvě jmenován hlavním inovátorem stál na střešní terase magistrátu a upíjel šampaňské, připadal jsem si jako nějaký reformátorský dobyvatel. Myšlenka to byla zpupná, ale podle primátora byla opovážlivost podstatnou součástí popisu mé práce: úkolem hlavního inovátora bylo představovat si Marrasvirtu, která zůstávala ve stínu jiných velkých finských měst, jako lepší a velkolepější město než dosud, a nikoliv být rozumný a přizpůsobivý – pro tyhle vlastnosti měli na magistrátu vlastní oddělení, které prý samozřejmě poznám.

* * *

Po mém návratu začalo také čtvrté a pro mě nejostudnější období mého vztahu k matce.

Matka mi zpočátku volávala z Višňového sadu až nepříjemně často. Vyměnili jsme si vždycky tytéž novinky. Náš větší rozhovor mohl na svou příležitost počkat.

Potom jsme si volávali čím dál méně. Hovory divně vážly, protože matka začala všechno tak plést, až jsme oba upadali do deprese. Nakonec volání zcela ustala.

Taková úleva. Vždyť nejdůležitější bylo, že je o ni postaráno. Plánoval jsem, že ji co nejdřív zajdu navštívit. A taky bych zašel, kdyby se mi do toho neustále nevklíňovala plejáda všedních výmluv.

V říjnu 2013 mi v marrasvirtské nemocnici na 4. oddělení vložili do náruče holčičku, která mi chňapla ukazovák, očima zachytila přízrak rozpačitého pětáctyřicátníka a usmála se, jako by dostala vskutku velký dar. Moje časová perspektiva zažila otřes, který na mě však dolehl až o pár let později, když jsem v pohádkové knížce našel černobílou fotku. Na ní stálo modrým inkoustem *Vánoce 1969*. Na snímku spím v náruči své matky a její dívčí ruka mě něžně hladí po vláskách.

To se stalo loni v lednu. Chystal jsem se číst pohádku na dobrou noc a místo toho jsem se přikrčený na okraji dětské postýlky zadíval na snímek. Uvědomil jsem si, že je rok 2015 a moje ruka hladí hlavičku usínající dcerky stejně, jako matčina ruka na fotce z roku 1969 hladila mě.

Tehdy se čas přede mnou svlékl a odhalil se mi: viděl jsem, že perspektiva minulosti je plochá a že ty měsíce a roky měřící vzdálenosti, na jejichž základě naše mysl uspořádává obrazy paměti, jsou pouhou iluzí.

A co to znamenalo:

To, že prosinec roku 1969 ve skutečnosti nebyl od současné chvíle dál než včerejšek. Pouze se tak *jevil*. Bylo šokující si

uvědomit, že žena čekající ve Višňovém sadu je nadále mou matkou stejnou měrou jako v roce 1969. Jeden druhému jsme se odcizili, ale teď jsem pochopil, že to, co se rozhodneme jeden o druhém si pamatovat a co zapomenout, definuje nás jako lidi a zároveň i svět, v němž žijeme.

A chronologii není třeba dávat příliš velkou váhu: to, co se stalo jako poslední, není o nic blíže současné chvíli ani pravdivější než to, co se stalo dříve.

Vzrušeně jsem Minervě sdělil, že se sejdu s matkou – s tou ženou, která mi dala deset prvních, šťastných let mého života. Nestřetnu se jen se svou matkou, ale konečně také s člověkem, kterým byla! Manželka zvedla zrak od notebooku, podivně se usmála a pronesla, že asi opravdu je načase.

Příštího rána jsem odjel do Višňového sadu. Jak je mým zvykem, přijel jsem pozdě: místnost, do níž jsem vstoupil spolu se svou dcerkou, byla světlá a prostorná, a tudíž protikladem zastřené mysli Alice Kaarnaové.

Z velkého, vícetabulkového vyhlídkového okna v místnosti se otvíral pohled přes městské parky, kopce, řeky, mosty a budovy. Za jasných dnů lze dohlédnout až k vrchu Maa-lisvaara. Na tamějších svazích matka před čtyřiceti lety hloubila spolu se svým malým synem koryta pro jarní potůčky. To jsem měl ve zvyku jí připomínat. Občas jsem vysokou, křehkou ženu vzal vlídně za paži a odvedl ji k oknu. Ukazoval jsem na kopec zvedající se za městem, opakoval přitom svou část vzpomínky, vymýšlel nové detaily místo zapomenutých a snažil jsem se tu bytost, která se pohroužila do mlčení, podnítit, aby vzpomínala a mluvila.

Někdy zamlženost ustoupila a ona ožila, otočila se na mě, vyostřila se v mou matku, prohnane se pro sebe usmála. Někdy se usilovně pokoušela najít slova, ale ta měla záludný zvyk odlétat mimo její dosah.

Jednou ji zaujala dávná jizva na mé tváři, přistoupila blíž a přejížděla po ní prstem, tvářila se nesmírně soustředěně, vzrušeně. Jako by tu jizvu chtěla nějak komentovat, ale nedokázala to.

„Tu jizvu mám po tom, jak jsem krmil toulavou kočku,“ řekl jsem. „Pamatuješ?“

Svraštila přísně obličej, až z ní šel strach, a zvolna otáčela hlavou ze strany na stranu.

Někdy se zdálo, že už nejednám s člověkem, ale s nějakým polointeligentním zvířátkem.

Pokud už potvůrka někdy vzácně zachytila úlomky své schopnosti myslet a mluvit, ven vyšlo cosi bezvýznamného, jako třeba *oho oho* nebo *no panečku*. Jednou jsem jí recitoval básně. Když v ní zaznělo, že dětská ústa se „rozevrou dokořán jako kočce“, zadívala se mi upřeně do očí a poplácala mě po temeni. „V mém klobouku žije odporná kočka,“ zachraptěla, „ale na tu by se člověk neměl dívat.“

Na první návštěvě se mnou byla Iines. Dojalo mě, když ji vrátný kontrolující přichází a odchází zapsal do knihy jako matčinu návštěvu: *Iines Kaarnaová, vnučka*. Plánoval jsem, že přivedu i Minervu. Setkala se s mou matkou jen dvakrát, poprvé na naší svatbě a podruhé na pohřbu v příbuzenstvu.

Rychle mi došlo, že je lepší chodit matku navštěvovat sám – nebo tedy to, co se z matky zachovalo. Obyvatelka Višňového sadu bydlící v pokoji nazvaném Jelena ztratila ponětí o svých příbuzných a své dny vyplňovala kolébáním se na okraji postele a bláznivým houkáním nebo bezcílnými pochůzkami po chodbách v doprovodu osobní pečovatelky a vyřizováním nějaké záležitosti, jejíž podstata se personálu nebo mně nikdy nevyjasnila. Na vnučku, kterou jsem přivedl do jejího pokoje, se dívala jako na zplesnivělou skývu chleba.

Pokračoval jsem v návštěvách z povinnosti. Někdy jsem si představoval, že mě matka poznává, a radoval se, ale nejspíš jsem podléhal jen planým nadějím.

Ani dnes ráno jsem k ní nedorazil včas. Abych stihl pronést slova na rozloučenou, utěšit ji, podržet za ruku. Abych byl s ní, když opouštěla svět – nebo co se tak s umírajícími členy rodiny vlastně dělává.

Podle hodinek mi cesta trvala hodinu, která se ale zdála být celým desetiletím. Část ze mne možná stále sedí v tom taxíku prokletém nebeskými mocnostmi, který dopravní zácpa nikdy nepustí ze svého sevření.

Řidič troubil a nadával, rádio chrlilo reportáž z Marrasvirského podzimního festivalu. Hlasatel soudil, že naše město je dneska nejzajímavějším místem ve Finsku: „Přijedte do města a zažijte všechny divy, které vám Marrasvirta nabízí!“ Ulice za oknem taxíku se zaplnily lidmi, kteří mířili na různé akce, pouličními prodejci dobrot, muzikanty a dalšími komedianty, auty, jež hledala místo k parkování, svištícími bicykly a mopedy.

Všechno ve mně přebila zlost: jeden jediný telefonát z Višňového sadu mě vyrval z povyražení ve zmrzlinovém baru i z mého dnešního časového rozvrhu a posadil mě do tohohle pomalého taxíku. Úplně stejný pocit jsem zažil před čtyřiceti lety, když jsem předčasně musel odejít ze školky v Říční ulici, ačkoliv tehdejší bezva den byl zrovna v nejlepším: na zahradu přivlekli starý vyřazený autobus a my děti jsme se radostí div nepominuly, jenže zrovna když jsem s úsměvem od ucha k uchu lezl do autobusu, objevila se vedle mě zničehonic matka, popadla mě za ruku a odvedla k doktorce na očkování.

Blbá máma zkazila bezva den...

Řidič se po mně divně ohlédl. Patrně jsem promluvil nahlas.

Příhoda s očkováním byla mezi dny mého dětství výjimkou potvrzující pravidlo. Nejsvětlejší dětské vzpomínky mám z doby, než jsem onemocněl a svět se mi zatemnil. Jsou nebývalou měrou nabitě barvami, vůněmi, chutěmi a světlem. Život se mi vkresloval do mysli do detailu a jako něco, co je nutné si užívat; prvních deset let je nejkrásnější období mého života, a třebaže do života malého kluka vstupovaly i překážky, převládajícím pocitem zůstávala vždycky radost.

Na starých fotkách zažíváme s matkou dobrodružství v různých částech Marrasvirty. Usmíváme se do objektivu před modře zářícím bazénkem na východním tržišti. Lížeme vanilkový nanuk pod stříškou stánku v Rozvojové ulici, matka se dívá na mě a já se soustředím na letní pamlsek. Brodíme se ruku v ruce ohřátými vodami podél břehů srpnového Letního jezera, matka v bikinách a já tančím a poskakuju s holým pindíkem. Pouštíme bílou plachetnici na jezírku v Nebeském parku: vzrušeně ukazuju na loďku a matka se dívá významně do objektivu, jako by chtěla zdůraznit, že takhle chvíle určitě neupadne v zapomnění. Svačíme v zahradě Veery Peuraové pod mou oblíbenou sochou.

Čas po nemoci se mi v paměti dochoval nevalně. Už se nepořizovaly ani fotografie. Trvalo mi roky, než jsem se zbavil tísně vyvolané nemocí. V hlavě mi uvízlo, jak jednou, když k nám měla přijít návštěva, matka navzdory svým zvyklostem pekla buchtu. Zatímco podrážděně zadělávala těsto, nakoukl jsem do sáčku mouky. Viděl jsem tam pohyb. V mouce lezli pilouši. Začal jsem hystericky křičet, a protože jsem se pořád nemohl uklidnit, matka mě nakonec plácla rukou od těsta.

Byl jsem na matku často nazlobený. I ona se mi vzdálila. Otec už odešel, a třebaže matka se mnou zůstala, zdálo se, že spíš z povinnosti než z lásky.

Určitě jsem jí mohl být lepším synem jak v době po mé nemoci, tak zejména později, poté co zestárla a onemocněla a na mě přišla řada, abych se postaral já o ni. Tolik se toho po mně zas nežádalo. Podle pečovatelky za ní do Višňového sadu přicházelo zpočátku hodně návštěv – staří přátelé, dokonce sám primátor, párkrát i lidé až ze zahraničí –, ale s narůstající ztrátou paměti návštěv ubývalo a posléze k matce, která se propadla do nemluvnosti a bludů, už zavítal jen málokdo.

V průběhu posledních osmi měsíců jsem se tam konečně ukázal i já. Když jsem dorazil, pečovatelka se smutným úsměvem pronesla: „Čekala na vás, ovšem poslední dobou už ne.“

Taxík zastavil. Přes křižovatku tančil pohansky bujarý průvod zvířecích postav: dlouhé zobáky, přehnaně velké penisy, gumové obří prsy, rozšklebené mordy bestii, šlehající ocasy, kovově lesklé králičí uši, pírká. Situace mi začala připadat beznadějná. Matka žila osamoceně jen několik kilometrů ode mne a osamoceně patrně taky umře.

Myšlenku následovalo zatmění.

Zachránila mě představa rodiny, kterou jsem opustil ve světlém, šťastném zmrzlinovém baru – myslel jsem na pihy, jež manželce potřísnily pokožku, a na zmrzlinu na dceřině pršáčku.

2.

Nedaleko Višňového sadu je skalní výběžek, který se vypíná nad loukami lemujícími vršek a ukazuje jako prst na město. Chodívám se tam kochat pohlednicovým výhledem na Marrasvirtu a ujasňovat si svůj plán na retrofuturistickou visutou lanovou dráhu, která by přepravovala lidi ve vyhlídkových kabinách z jedné městské čtvrti do druhé.

Pokud se můj plán uskuteční, bude to můj nejvýznamnější přínos nejen jako hlavního městského inovátora, ale i jako člověka. Můj odkaz následujícím pokolením. Něco, o čem moje dcera bude moct jednou říct: „Poslyšte, tohle vymyslel můj táta.“

Ten nápad jsem svým nadřízeným ani městské radě ještě nepředložil. Je třeba ho vypilovat, než plánovacímu oddělení zadám, aby připravilo ideové výkresy a propočty. Je třeba vymyslet vhodný způsob, jak přesvědčit správné osoby, že síť lanových drah pozvedne Marrasvirtu na úroveň důležitých turistických měst v Evropě. Dráhy by nám pomohly vyřešit městskou hromadnou dopravu a přilákaly by sem jak domácí, tak zahraniční turisty bažící po unikátních pozoruhodnostech. Jsem přesvědčený, že ačkoliv si projekt vyžádá značné vstupní investice, zaplatí se sám už jen záchranou našeho města před zevšedněním.

Zatímco taxík stoupal do příkrého Višňového vrchu, díval jsem se na vyhlídkový výběžek a přemítal, jak vypadám v očích cizích lidí, když tam nahoře stojím a zaobírám se

myšlenkami, jež se týkají rozvoje města. Máme směšně málo času uskutečnit své sny, než nás vítr ovane a už tu nebudeme, už se neobjevíme na svém místě a tak dál, jak nám duchovní připomínají při pohřbech. Představoval jsem si, že vidím smrtku, která se vznáší jako hladový stín nad Višňovým sadem, a přemítal jsem, jestli už zhltna jednu z nejuznávanějších evropských psycholožek jako pes párek, který spadl na zem.

Před pečovatelským domem jsem vystoupil z taxíku a rozběhl jsem se přes nádvoří pokryté šustivou listovou červení. Vrata budovy připomínají spíš vstup do katedrály než do pečovatelského domu a jsou těžká jako náhrobní kámen. Chce-li je člověk otevřít, musí využít veškerou váhu svého těla a lidé slabší tělesné konstrukce jimi bez cizí pomoci nedokážou projít.

Jakmile jsem vešel do vstupní haly, vydechl jsem své jméno na vrátného, který tu stál oblečený jako portýr luxusního hotelu.

„Jdu za Alicí Kaarnaovou,“ dodal jsem. Muž přikývl a zapsal mě do systému v tabletu zamaskovaném do kožených desek jako návštěvní kniha.

Rázoval jsem chodbami. Dělal jsem tak dlouhé kroky, jak to jen s mýma krátkýma nohama bylo možné. Měl jsem dojem, jako by se mi ještě víc zkrátily. Když jsem chodil do školy, dostal jsem důtku za pozdní příchody. Matka na to pronesla přípodotek, který mi v mysli přerostl v proroctví: „Na těch svých podseknutých nožkách to nikam nestihneš, i kdybys je jakkoliv protahoval a rozkmitával. Pokud se ne naučíš jednat včas, budeš věčně všude pozdě.“

Trasa k matce vedla kolem dvanácti bytů. Některé dveře byly otevřené do chodby. Jeden obyvatel právě slavil narozeniny: pečovatelka nabízela bábovku, kávu a koňak, které dospělí potomci a manželka ochutnávali s hranou vstřícností,

zatímco podezřívavý oslavenec tahal svou pečovatelku za šos kabátku a vyptával se, proč se u něho doma objevili cizí lidé.

V druhém bytě škemral starý pán na ošetřovatelce, aby mu našla jeho školní brašnu a odvezla ho do školy v Mar-rasvirtě, protože už je pozdě a on se bojí, že dostane od učitele pravítkem přes prsty.

Ve třetím hrála šedovlasá paní se svou osobní pečovatelkou šachy, zatímco v koutě místnosti jiný zaměstnanec v pracovní uniformě uklízel moč a výkaly.

Ve dveřích čtvrtého pokoje stála stará žena ustrojená na ven. Otočila se na mě, věnovala mi smutně rozpačitý úsměv a rozhodila rukama na znamení bezradnosti. Aniž bych se zastavil, zahlédl jsem v pokoji dva sešlé staříky na pohovce, jeden z nich byl zřejmě manžel oné ženy. Staří pánové sledovali ve vzájemném propletenci televizi a hladili se jako zamilovaní pubertáci.

Dveře do bytu skladatelky filmové hudby byly jen pootevřené. Na chodbu se linula tápavě křehká melancholie. Sou-sedka mé matky hrávala každý den dlouhé hodiny na svém klavíru značky Steinway, zatímco u ní sedávala pečovatelka a dělávala jí publikum. Paní prý má velkou rodinu, devět dětí a desítky vnoučat, z nichž už ani jedno nepozná, nepamatuje si ani své jméno, které lze spatřit v závěrečných titul-cích spousty filmů, ale hudbě se pořád věnuje, byt' virtuosita jejího hraní je už pouhým stínem někdejšího umu.

Dveře mé matky byly zavřené. Na chvíli jsem se zastavil, v uších mi šuměla krev, načež jsem se nadechl a bez zaklepání vstoupil dovnitř.

Čekal jsem, že narazím na Sonju, která je o deset let mladší a o hlavu vyšší než já a která všechny ty roky dělala matce osobní pečovatelku. Jenže v pokoji stála droboučká osoba ženského pohlaví v příliš velkém a očividně vypůjčeném

kostýmku. Osobní pečovatelky ve Višňovém sadu se oblékaly dobře a ke klientům, o něž se staraly, přistupovaly v mnoha ohledech jako ke svým nadřízeným. Úklid zajišťoval nižší personál, který nosil zelený pracovní oděv.

„To vy jste mi volala?“

Žena přikývla. Okamžitě na ní bylo vidět, že jsem dorazil pozdě.

Vysvětlila mi situaci: matka zřejmě vstala z lůžka časně zrána po odchodu noční pečovatelky, ustlala si postel a sama se oblékla, což bylo pochopitelně výjimečné. Ona ji pak ráno našla ležet na posteli, na přehozu, zcela oblečenou. Dýchala přerušovaně a srdce jí tlouklo nepravidelně. Po celou dobu jí klesala tělesná teplota. Jelikož byl v matčině dokumentaci zapsán zákaz oživování, pečovatelka mi zavolala a zůstala dělat umírající společnost, mluvila na ni a ještě jednou jí upravila účes.

„Alice nejspíš tušila svůj konec a chtěla být připravená, až to nastane,“ pronesla pečovatelka a mluvila jako dítě, které odříkává nazpaměť naučené repliky v těžkopádném školním představení. „Jinak tu ještě pozdě v noci měla návštěvu – toho lékaře, který ji chodil prohlížet i dřív.“

Podala mi tyčkovitou ruku tak náhle, až jsem se lekl. „Upřímnou soustrast.“

Chladně jsem se zeptal, kde je Sonja. Mrzelo mě, že matka své poslední chvíle strávila ve společnosti divné zaskakující ošetřovatelky, která byla dokonce menší než já. Matka se vždycky raději stýkala s vysokými lidmi, sama byla taky vytáhlá.

„Lidi, co nevyrostli, jsou lidsky bezvýznamnější než dlouhání,“ vysvětlovala mi kdysi. Chodil jsem tehdy do páté třídy a byl tam druhý nejmenší kluk. „Ne přímo kvůli tomu, že jsou malí, to by přece bylo směšné, a je to samozřejmě nespravedlivé, ale je vědecky prokázané, že lidi menšího

vzrůstu jsou považováni za méně důležité jak v očích ostatních, tak ve svých, a to je to, co rozhoduje. Ukaž mi malého člověka a já ti ukážu člověka, jehož energie se odčerpává úvahami o výšce. Snaž se tedy ještě vyrůst, v našem rodě jsou všichni vysocí – dokonce i kočky a psi...“

„Je nemocná,“ řekla pečovatelka. „Stejně tak i ředitelka. Která ovšem před chvílí vyrazila z domova sem. Trvalo nějaký čas ji sehnat, telefonní spojení dnes nějak vypadává. Zastupuju Sonju od včerejšího odpoledne a na rovinu řečeno předávání informací vážlo... ale to samozřejmě není vaše vina... Poslyšte, jestli chcete, mohu zajít pro nosografii vaší matky.“

Viděla, že nechápu. „Tedy popis postupu nemoci a léčebných zákroků,“ upřesnila. „Jestli vás to zajímá.“

Napřažená útlá ruka ještě pořád čekala, že ji přijmu. Připomínala mi ptačí nohu. Sama žena vypadala jako brodivý pták. Zalitoval jsem své neomalenosti a stiskli jsme si ruce. Zamumlal jsem neurčitý dík a zároveň se omluvil, že jsem nedorazil rychleji: „Vír oslav ucpal ulice a cesta taxíkem trvala věčnost.“

„To věřím. A co ta nosografie?“

„Možná později.“

Vědomě jsem se zdráhal podívat se do zadní části pokoje, kde stála matčina postel a na ní ležela nehybná osoba, která se při mé předchozí návštěvě ještě procházela po místnosti. Ani zastupující ošetřovatelka se tam nedívala. Obrátili jsme obličej ke světlu, směrem k oknu, jež nabízelo výhled na město.

V místnosti se vznášel nějaký divný pach. Hlasitě jsem nasál vzduch do chřípí.

„Co máte dneska dobrého na jídelníčku?“ zeptal jsem se. Potom jsem si uvědomil, že pach přichází od matčiny postele, a bylo mi rázem do kašle.